

Materiał pomocniczy 3

Co zyskujesz jako obywatel?

Obywatelstwo nie tylko daje człowiekowi poczucie tożsamości, ale także uprawnia go do opieki ze strony państwa oraz nadaje mu wiele uprawnień obywatelskich i politycznych. Nie mając obywatelstwa, nie można zarejestrować się na liście wyborców w kraju zamieszkania, nie można wystąpić o wydanie dokumentów uprawniających do podróży, nie można zawrzeć związku małżeńskiego. W niektórych przypadkach bezpieczeństwa, którzy znaleźli się poza swoim krajem pochodzenia lub krajem dawnego stałego zamieszkania, podlegają nawet długoterminowemu zatrzymaniu, jeśli kraje te nie udzielają zgody na ich ponowny wjazd. Osobom, które nie potrafią udowodnić swych prawnych związków z krajem, w którym się znalazły, odmawia się często nawet najbardziej podstawowych praw – prawa do edukacji, opieki medycznej i pracy. W rzeczy samej, obywatelstwo określa się jako „prawo do posiadania praw.” Ci, którzy są obywatelami danego kraju, zwykle przyjmują jako oczywistość prawa i obowiązki, jakie nakłada na nich obywatelstwo. Chodzą do szkoły, korzystają z opieki medycznej w przypadku choroby, wasi rodzice pracują lub otrzymują świadczenia, takie jak: zasiłek, renta, emerytura, a także głosują, wybierając swoich przedstawicieli w rządzie. Kiedy jest się obywatelem, ma się poczucie, że bierze się udział w życiu kraju, w którym się mieszka. Ma się poczucie przynależności do pewnej wspólnoty, która w jakimś zakresie nadaje sens życiu. Warto też pamiętać, że każdy obywatel, który przebywa poza granicami swojego kraju, pozostaje pod jego opieką prawną, sprawowaną przez placówki dyplomatyczne (poselstwa, ambasady) oraz konsulaty. Hannah Arendt, niemiecka teoretyk polityki, filozof i publicystka, jedna z najbardziej wpływowych myślicielek XX wieku w metaforyczny sposób ujęła to, co istotne jest dla ludzi, którzy przestają być obywatelami: *Wraz z utraconym obywatelstwem, traci się kontakt z rzeczywistym życiem; to jak powrót do świata dzikich, nieokrzyszanych jaskiniowców... Człowiek, który nie jest niczym innym, jak tylko człowiekiem, traci cechy, które pozwalają innym ludziom traktować go jak współplemieńca... może żyć i umrzeć, nie pozostawiając po sobie śladu, nie mając żadnego wkładu w życie społeczeństwa.* (za: H. Arendt, *Korzenie totalitaryzmu*, WAiP).